

เบญจมาศกระถาง

นายธนวัฒน์ รอดขาว

เบญจมาศ (*Dendranthema grandiflora* Tzvelev) จัดอยู่ในวงศ์ *Compositae* เป็นไม้ดอกที่ได้รับความนิยมทั้งในรูปของการผลิตเป็นไม้ตัดดอกและไม้กระถาง ซึ่งปัจจุบันธุรกิจเกี่ยวกับไม้ดอกกระถางในเมืองไทยได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก นอกจากนี้ไม้ดอกกระถางที่มีการปลูกจำหน่ายกันเองในประเทศแล้ว ยังมีผู้นำไม้ดอกกระถางชนิดต่าง ๆ จากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายให้แก่ผู้ที่สนใจและหลงใหลความสวยงามของมันอย่างมากมาย หลากหลายชนิด ซึ่งคิดเป็นมูลค่าในปีหนึ่ง ๆ เป็นเงินจำนวนไม่น้อยทีเดียว แสดงให้เห็นว่าไม้ดอกกระถางเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้น

ภาพ 1 ลักษณะกลีบดอกซ้อน สีเหลือง

ภาพ 2 ลักษณะกลีบดอก แบบเดซี่สีส้ม

ภาพ 3 ลักษณะกลีบดอกซ้อน สีขาว

การขยายพันธุ์

เบญจมาศสามารถขยายพันธุ์ได้หลายวิธี ที่นิยมทำคือ การปักชำยอดอ่อนจากต้นแม่พันธุ์ (*Mother plant*) ที่ปลอดเชื้อโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช ทำให้กิ่งชำที่ได้ปราศจากเชื้อโรคและมีความสม่ำเสมอ

ภาพ 4 ใช้ส่วนของยอดเบญจมาศ ยาว 2 เซนติเมตร นำมาใส่อาหารสูตร MS เพื่อให้ยอดเกิดราก

การปลูกต้นแม่พันธุ์

การเตรียมดิน โดยการปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก แกลบดิบ โดโลไมท์ ขึ้นแปลงกว้าง 1 เมตร นำต้นแม่พันธุ์ปลูกระยะ 20 x 15 เซนติเมตร เมื่อมีอายุ 10 วัน ทำการเด็ดยอดเพื่อให้ยอดแตกกิ่งแขนง หลังจากเด็ดยอดได้ 20 วัน ก็สามารถเด็ดกิ่งพันธุ์ไปปักชำได้

การดูแลต้นแม่พันธุ์หลังจากการปลูก ให้แสงไฟในเวลากลางคืนเป็นเวลา 3 ชั่วโมง ในช่วงเวลา 22.00 น - 01.00 น. ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ทุก 7 - 10 วัน และพ่นสารเคมีเพื่อป้องกันกำจัดโรคและแมลงอย่างสม่ำเสมอ

ภาพ 5 การนำต้นกล้าเบญจมาศปลูกลงแปลงแม่พันธุ์

ภาพ 6 การให้แสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าในเวลากลางคืน

การปักชำ

เก็บกิ่งชำจากต้นแม่พันธุ์ ให้มีความยาว 2.5 เซนติเมตร จุ่มในฮอร์โมน IBA ความเข้มข้น 0.1 เปอร์เซ็นต์ นำไปปักชำบนขี้เถ้าแกลบ ภายใต้โรงเรือนที่ควบคุมการให้น้ำระบบพ่นฝอย และเพิ่มแสงไฟในเวลากลางคืน เป็นเวลา 15 วัน จะได้กิ่งพันธุ์ที่มีรากสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปปลูกต่อไป

ภาพ 7 กิ่งพันธุ์พร้อมที่จะนำไปปักชำ

ภาพ 8 การให้ไฟฟ้าแก่กิ่งปักชำเบญจมาศ

สายพันธุ์เบญจมาศกระถาง

เบญจมาศที่จะปลูกเป็นไม้กระถาง จะต้องเป็นพันธุ์ไม้กระถางโดยเฉพาะ มีลักษณะทรงพุ่ม กะทัดรัด ดอกดก และมีดอกขนาดเล็ก แตกกิ่งมาก

ภาพ 9 พันธุ์ Fiamma Bronze

ภาพ 10 พันธุ์ Ginger

การดูแลรักษา

หลังจากปลูกประมาณ 7 วัน ทำการเด็ดยอดเพื่อให้แตกแขนง และรดปุ๋ยในรูปของปุ๋ยน้ำ โดยมีปริมาณธาตุอาหารดังนี้

ปุ๋ยสูตร	ปริมาณ (กรัม)
1. 12-60-0	25
2. 13-0-46	150
3. 15-0-0	120
4. แมกนีเซียมซัลเฟต	45
5. ธาตุอาหารเสริมยูนิเลท	2.5

การละลายให้แยกปุ๋ยสูตร 15-0-0 ละลายในถังน้ำ 10 ลิตร 1 ถัง ส่วนปุ๋ยที่เหลือให้ละลายรวมกันอีกหนึ่งถัง แล้วนำไปผสมกับน้ำอีก 200 ลิตร รดเบญจมาศสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

ภาพ 11 ผสมปุ๋ยใส่ถัง 200 ลิตร ใช้ป้อน
ดูต้นขนาดเล็กดูปุ๋ยให้กับเบญจมาศ

ภาพ 12 รดปุ๋ยให้กับเบญจมาศที่ละกระถาง

การจัดวางกระถาง

หลังจากปลูกลงกระถางแล้ว ทำการเปิดไฟเพื่อให้แสงสว่าง ประมาณ 2 สัปดาห์ หลังจากนั้นเปิดไฟ และย้ายหรือแยกกระถางให้มีระยะห่างระหว่างกระถาง 30 x 30 เซนติเมตร เพื่อให้ต้นได้รับแสงเต็มที่ แดกกิ่งได้ดีมีทรงพุ่มสวยงาม

ภาพ 13 ระยะในการจัดวางกระถาง

ภาพ 14 แปลงกว้าง 2 เมตร วางได้ 7 แถว

การใช้สารชะลอการเจริญเติบโต

เพื่อให้ต้นเบญจมาศมีทรงพุ่ม กะทัดรัดสวยงาม แดกกิ่งก้านสาขามาก ไม่สูงจนเกินไปให้เหมาะสมกับขนาดของกระถาง สารควบคุมการเจริญเติบโตที่ใช้ ได้แก่

1. ดามิโนไซด์ (*daminozide*) ความเข้มข้น 1,200 – 5,000 มิลลิกรัม/ลิตร พ่นหลังจากเด็ดยอดแล้ว และปล่อยให้กิ่งแขนงเจริญออกมายาวประมาณ 1.5 – 2 เซนติเมตร พ่น 2 – 3 ครั้ง ห่างกัน 2 – 3 สัปดาห์

2. พาโคลบิวทาโซล (*paclobutrazol*) ฉีดพ่น 2 ครั้ง พ่นครั้งแรกหลังจากเด็ดยอดกิ่งแขนงมีความยาว 2 นิ้ว ใช้ความเข้มข้น 50 มิลลิกรัมต่อลิตร หลังจากนั้น 7 วัน พ่นสารครั้งที่ 2 ความเข้มข้น 100 มิลลิกรัมต่อลิตร

ภาพ 15 ฉีดพ่นฮอร์โมนด้วยเครื่องพ่นอัดแรงดัน

ภาพ 16 พ่นฮอร์โมนครั้งที่ 1 เมื่อต้นมีความสูง 5 เซนติเมตร

ภาพ 17 พ่นฮอร์โมนครั้งที่ 2 หลังจากพ่น ครั้งที่ 1 ได้ 7 วัน

อายุการจำหน่าย

เบญจมาศกระถางสามารถจำหน่ายได้เมื่อดอกเริ่มเห็นสี มีอายุประมาณ 70 วัน

ภาพ 18 ดอกเบญจมาศแยมเห็นสี สามารถส่งจำหน่ายได้

ภาพ 19 เบญจมาศกระถางจำหน่ายได้ มีอายุ ประมาณ 70 วัน

การบรรจุหีบห่อและการขนส่ง

เมื่อดอกเบญจมาศเริ่มเห็นสี ทำการห่อด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ก่อนการขนส่งไปจำหน่าย

ภาพ 20 ห่อกระถางด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์

ภาพ 21 ขนกระถางเบญจมาศเรียงซ้อนกระถางกัน ใส่รถบรรทุกได้ 2,000 กระถาง

แมลงศัตรูเบญจมาศและการป้องกันกำจัด

1. แมลงวันหนอนใบ (*Leaf miner flies*)

ลักษณะการทำลาย

ตัวหนอนจะกัดกินเนื้อเยื่อและซอนโซอยู่ภายในใบ ใบแห้งเป็นสีน้ำตาล

การป้องกันกำจัด

1. การติดกับดักกาวเหนียวสีเหลือง เพื่อบดตัวเต็มวัน
2. ใช้สารเคมี เช่น อะลาเม็กดิน ไซเปอร์เมธริน

ภาพ 22 แมลงวันหนอนซอนใบ

2. เพลี้ยไฟ (*Thrips*)

ลักษณะการทำลาย

ดูดกินน้ำเลี้ยง ทำลายส่วนของยอดอ่อน ดอกอ่อน และดอกที่บานแล้ว ทำให้ดอกแคระแกรน กลีบดอกมีสีน้ำตาลไหม้

การป้องกันกำจัด

สารเคมีที่ใช้ เช่น อะบาเม็กดิน อิมิดาโคพริด

ภาพ 23 ลักษณะการทำลายของเพลี้ยไฟ

3. หนอนกระทู้ผัก (Cut worm)

ลักษณะการทำลาย

กัดกินใบ ยอด ยอดอ่อน และดอกที่กำลังบาน

การป้องกันกำจัด

ทำลายไข่ ตัวหนอน และใช้สารเคมี เช่น ไสเปอร์เมธริน และเชื้อแบคทีเรีย

ภาพ 24 ลักษณะการทำลายของหนอนกระทู้ผัก

โรคที่สำคัญและสารป้องกันกำจัด

1. โรคใบจุด

สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา *Septoria* sp.

อาการ ใบเป็นจุดสีน้ำตาล และขอบใบไหม้

การป้องกันกำจัด ตัดแต่งใบที่เป็นโรค ฉีดพ่นสารเคมี เช่น แมนโคแซบ สลับกับคาร์เบนดาซิม

ภาพ 25 โรคใบจุดสีน้ำตาล

2. โรคราสนิมขาว

สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา *Puccinia horiana*.

อาการ เป็นรอยต่างบนใบ พริกดูโตใบจะพบตุ่มนูนสีขาว

การป้องกันกำจัด ใช้สารเคมี เช่น ไดฟิโนโคนาโซล อะซ็อกซีสโตรบิน

ภาพ 26 โรคราสนิมขาว